

Σχολική ηγεσία και διαχείριση περιστατικών βίας: Μελέτη περίπτωσης

Ιωάννα Ε. Σταθοπούλου

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε όλο και περισσότερο ως θεατές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στο διαδίκτυο περιστατικά βίας που λαμβάνουν χώρα μέσα στα σχολεία με πρωταγωνιστές/τριες ανήλικους/ες μαθητές/τριες, τα οποία μάλιστα χρόνο με το χρόνο γίνονται και πιο έντονα... και το πιο πιθανό είναι να έχουμε βιώσει και εμείς οι ίδιοι/ες τέτοια περιστατικά στον εργασιακό μας χώρο. Το συνηθέστερο ερώτημα που γεννιέται σε όλους/ες είναι: «Τι έκανε το σχολείο για αυτό;». Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα δεν είναι απλή, αφού το θέμα της εκδήλωσης περιστατικών βίας εντός του σχολικού περιβάλλοντος είναι πολυεπίπεδο. Η αποτελεσματική διαχείριση τέτοιου είδους περιστατικών απαιτεί συγκεκριμένο πρωτόκολλο το οποίο οφείλει να βασίζεται στην κείμενη νομοθεσία και πλαισιώνεται με κατάλληλες ενέργειες και δράσεις οι οποίες θα οδηγήσουν στην ολιστική διαμόρφωση ενός υγιούς σχολικού κλίματος.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια μελέτη περίπτωσης, ως διδακτικό εργαλείο, η οποία βασίζεται σε πραγματικές καταστάσεις που βιώνουν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο τα μέλη των Συλλόγων Διδασκόντων (ΣΔ) στην καθημερινή εκπαιδευτική τους πρακτική και αντικατοπτρίζει δυσλειτουργίες που πολλές φορές εμφανίζονται στη λειτουργία του σχολείου.

2. Η μελέτη περίπτωσης

Το σενάριο της μελέτης περίπτωσης έχει ως εξής: «Την ώρα του διαλείμματος, τρία παιδιά τα οποία δεν νιώθουν καλά στην υγεία τους μετά από άδεια του/της διευθυντή/ντριας της σχολικής μονάδας κάθονται σε μια αίθουσα ενώ όλοι/ες οι υπόλοιποι/ες μαθητές/τριες βρίσκονται στο προαύλιο. Ξαφνικά οι δύο από αυτούς/ές αρχίζουν να βρίζονται και να πλακώνονται στο ξύλο ενώ ο/η τρίτος/η βγάζει το κινητό του/της, βιντεοσκοπεί το περιστατικό και το ανεβάζει στο διαδίκτυο. Την επόμενη μέρα, γονείς των εμπλεκόμενων μαθητών/τριών ενημερώνουν έξαλλοι τη διεύθυνση της σχολικής μονάδας για το βιντεοσκοπημένο υλικό που υπάρχει στο διαδίκτυο εκφράζοντας την πρόθεσή τους να προβούν σε καταγγελία προς κάθε υπεύθυνο και ο/η διευθυντής/ντρια της σχολικής μονάδας καταλογίζει

ευθύνες στους/στις εφημερεύοντες/ουσες, οι οποίοι/ες όμως δεν αποδέχονται τις κατηγορίες αυτές, μετακυλίνοντας τις ευθύνες στους εκπαιδευτικούς της προηγούμενης ώρας από το διάλειμμα που συνέβη το περιστατικό».

Σίγουρα διαβάζοντας το σενάριο της συγκεκριμένης μελέτης περίπτωσης πολλοί θα εντοπίσουν κοινά στοιχεία με περιστατικά που έχουν συμβεί στο δικό τους εργασιακό χώρο. Η διαχείριση παρόμοιων συμβάντων σε κάθε περίπτωση δημιουργεί σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας έντονο άγχος, φόβο και ψυχική πίεση, έχοντας ως αποτέλεσμα μειωμένο ηθικό ή κίνητρο, καθώς και αισθήματα αποδυναμίας (Woudstra et al., 2018). Κάποιες πρώτες σκέψεις ή/και ερωτήματα που μπορεί να γεννηθούν είναι: «Μα καλά... ποιος τα άφησε μόνα τους;», «Αφού ήταν άρρωστα γιατί δεν τα στείλανε σπίτι;», «Δεν έγινε και τίποτα που ανέβηκε το βίντεο στο διαδίκτυο... τόσα και τόσα ανεβάζουν τα παιδιά.», κ.ά. Σημαντικό είναι πριν προχωρήσουμε στην επισκόπηση της νομοθεσίας και σε προτάσεις διαχείρισης να παρουσιαστούν και οι οπτικές των εμπλεκομένων.

Οπτική του/της διευθυντή/ντριας: Ο/η διευθυντής/τρια, επιφορτισμένος/η από διοικητικές εργασίες, ανέφερε ότι αφού χτύπησε το κουδούνι για διάλειμμα, ήρθαν και τα τρία παιδιά στο γραφείο του/της με διαφορά λίγων λεπτών το καθένα και τον ενημέρωσαν ότι δε νιώθουν καλά και του/της ζήτησαν την άδεια να μείνουν μέσα στην τάξη τους στο διάλειμμα (κάθε παιδί από διαφορετικό τμήμα της τάξης). Εκείνη την ώρα στο γραφείο του/της βρίσκονταν πολλοί/ές συνάδελφοι και θεώρησε ο/η ίδιος/α ότι τα παιδιά δεν θα είναι μόνα τους και κάποιος/α από τους/τις εφημερεύοντες/ουσες θα είναι μαζί τους.

Οπτική των εφημερευόντων/ουσών: Οι εφημερεύοντες/ουσες μόλις χτύπησε το κουδούνι για διάλειμμα βγήκαν γρήγορα από τις αίθουσές τους συνοδεύοντας τους/τις δικούς/ές τους μαθητές/τριες στο προαύλιο χώρο του σχολείου και πήγαν στο χώρο που είχαν οριστεί ως υπεύθυνοι. Δεν θυμούνται να έχουν δει αυτά τα τρία παιδιά στο προαύλιο αφού ο αριθμός των μαθητών/τριών του σχολείου είναι πολύ μεγάλος και έτσι δεν μπορούν να τα μετράνε κάθε φορά και ούτε και τα ξέρουν όλα αφού δε διδάσκουν σε όλα τα τμήματα. Επίσης ανέφεραν ότι κανείς/μία από τους/τις διδάσκοντες/ουσες δεν τους ενημέρωσε για το γεγονός ότι αυτά τα παιδιά θα βρίσκονται με άδεια της διευθύνσης μέσα στο κτίριο.

Οπτική των διδασκόντων/ουσών των μαθητών/τριών: Κάθε διδάσκων/ουσα των παιδιών που ενεπλάκησαν στο περιστατικό ανέφεραν το ίδιο: «Συνόδευσαν τον/την μαθητή/τρια στο γραφείο της διευθύνσης για να ζητήσει άδεια να παραμείνει στο διάλειμμα μέσα στην αίθουσά του/της λόγω ασθένειας και άκουσα τον/την διευθυντή/ντρια να δίνει την άδειά του/της. Εκείνη τη στιγμή δεν είδα κάποιο άλλο παιδί να ζητά το ίδιο και δεν μου είπε κανένα/καμία να

μείνω μαζί του/της να τον/την προσέχω. Δεν μπορούσα να ξέρω ότι και άλλα παιδιά ζήτησαν το ίδιο και μάλιστα ότι θα αποφάσιζαν από μόνα τους να βρεθούν στον ίδιο χώρο και να συμβεί όλο αυτό».

Οπτική των μαθητών/τριών: Τα λεγόμενα των μαθητών/τριών που ενεπλάκησαν στο συμβάν συνάδουν με αυτά των διδασκόντων/ουσών τους. Αφού τους έδωσε ο/η διευθυντής/τρια την άδεια όντως πήγαν στην αίθυσά τους (και οι τρεις αίθουσες βρίσκονται στην ίδια πτέρυγα) και αποφάσισαν να κάτσουν μαζί σε μια τάξη προκειμένου να μην είναι μόνοι/ες τους. Άρχισαν να συζητούν για ένα θέμα που τους/τις ενδιέφερε όλους/ες και η συζήτηση μεταξύ των δύο αγρίεψε αρκετά αφού υποστήριζαν εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις. Ο/η πρώτος/η από αυτούς/ες «φούντωσε» και άρχισε να απευθύνεται χυδαία στον/στην άλλο/η και έτσι ο/η δεύτερος/η ανταπέδωσε με τον ίδιο τρόπο και τον/την έσπρωξε προσπαθώντας να τον/την απωθήσει από κοντά του/της. Και κάπου εκεί άρχισαν τις «μπουνιές». Ο/η τρίτος/η το βρήκε πολύ αστείο και έβγαλε το κινητό του/της από την τσέπη και άρχισε να βιντεοσκοπεί τον καυγά, γελώντας και κάνοντας ταυτόχρονα σχόλια. Κάποια στιγμή άκουσε τη φασαρία ένας/μια εκπαιδευτικός και έτρεξε να τους/τις χωρίσει φωνάζοντας και άλλους/ες συναδέλφους. Ο/η τρίτος/η το απόγευμα από το σπίτι του ανέβασε το βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που διατηρεί για να το δούνε και οι φίλοι/ες του/της... δε νιώθει ότι έκανε κάτι κακό αφού οι άλλοι/ες δύο φταίνε που άρχισαν να τσακώνονται για ένα τόσο «χαζό» λόγο.

Οπτική των γονέων: Οι γονείς των παιδιών που ενεπλάκησαν στον καβγά έγιναν έξαλλοι όταν είδαν το βίντεο στο διαδίκτυο. Οι γονείς του ενός παιδιού ανέφεραν ότι το έδειξε μόνος/η του/ης στον πατέρα και καυχόταν με φράσεις τύπου «Κοίτα μπαμπά τι του έκανα!» και προβληματίστηκαν πολύ από τη χαρά του παιδιού τους που χτυπούσε συμμαθητή του εν ώρα σχολείου, αναφέροντας ότι οι καβγάδες μεταξύ παιδιών συμβαίνουν αλλά είναι ανεπίτρεπτο να βιντεοσκοπούνται και να ανεβαίνουν στο διαδίκτυο. Οι γονείς του άλλου παιδιού έμαθαν για το βίντεο μετά από πίεση αφού τον/την άκουγαν να κλαίει στο δωμάτιό του/της γιατί αισθανόταν ντροπή και «ρεζίλι» που τον/την χτύπησε περισσότερο ο/η συμμαθητής/τρια του/της και έτσι όλοι τώρα στο σχολείο θα τον/την κοροϊδεύουν. Και οι δύο μεριές εστίασαν στο γεγονός ότι ανέβηκε το βίντεο στο διαδίκτυο και όχι τόσο στο περιστατικό αφού το θεώρησαν φυσιολογικό να συμβαίνει κάποιες φορές μεταξύ εφήβων. Οι γονείς του παιδιού που ανέβασε το βίντεο στο διαδίκτυο δεν είχαν ιδέα για όλο αυτό το περιστατικό.

Στόχος της παρουσίασης των διαφορετικών οπτικών της προαναφερθείσας μελέτης περίπτωσης είναι αφενός, ο εντοπισμός των προβληματικών σε ό,τι αφορά στην πρόληψη και στη λήψη αποφάσεων που συνέβαλαν στην εκδή-

λωση του συγκεκριμένου περιστατικού και αφετέρου στον καθορισμό ενεργειών που οφείλει να ακολουθήσει κάθε σχολική μονάδα σε περίπτωση εκδήλωσης παρόμοιων περιστατικών και στην υιοθέτηση βιώσιμων στρατηγικών για την ενίσχυση του έργου της μέσω δράσεων οι οποίες θα ενσωματώνονται σε όλες της πτυχές της σχολικής ζωής.

3. Επισκόπηση της νομοθεσίας

Η επισκόπηση της νομοθεσίας και η ουσιαστική συνειδητοποίηση της νομικής της βάσης αναγνωρίζονται ως θεμελιώδους σημασίας για την ενίσχυση των δράσεων του σχολείου προς τη διασφάλιση ενός ασφαλούς και υγιούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Αποτελεί το ρητό υπόβαθρο που καθορίζει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες αυτού και μέσω αυτής στοιχειοθετούνται οι κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τη σωστή διαχείριση παρόμοιων περιστατικών.

3.1. Καθήκοντα και Αρμοδιότητες Διευθυντών Σχολικών Μονάδων

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 28, 29, 31 & 32 της ΥΑ Φ353.1/324/105657/Δ1/08.10.2002 - ΦΕΚ 1340/16.10.2002 τ. Β', «*1. Ο Διευθυντής ή ο Προϊστάμενος σχολείου...είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και το συντονισμό της σχολικής ζωής...έχει την παιδαγωγική ευθύνη για τη διαμόρφωση θετικού κλίματος στο σχολείο και για την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας...φροντίζει για τη λήψη κάθε μέτρου το οποίο συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία του σχολείου...Είναι υπεύθυνος, μαζί με τους εκπαιδευτικούς...για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των μαθητών*».

3.2. Καθήκοντα και Αρμοδιότητες Συλλόγου Διδασκόντων

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 37, 38, 39 της ΥΑ Φ353.1/324/105657/Δ1/08.10.2002 - ΦΕΚ 1340/16.10.2002 τ. Β', «*...Έργο του ΣΔ είναι η χάραξη κατευθύνσεων για την καλύτερη λειτουργία του σχολείου, για την οποία είναι υπεύθυνος...έχει την ευθύνη να υλοποιεί τους σκοπούς και τους στόχους της εκπαίδευσης (όπως)...Η συναισθηματική καλλιέργεια για την αποδοχή αρχών που θα στηρίζουν τις αξίες τους και θα επηρεάσουν τη συμπεριφορά τους... Η καλλιέργεια και διεύρυνση των ψυχοκινητικών ικανοτήτων του μαθητή για την απόκτηση δεξιοτήτων και την ομαλή ένταξή του στην κοινωνία...» και «*...Αποφασίζει την οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων...όταν διαπιστώνονται ανάγκες, όταν εισάγονται καινοτομίες ή επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν ειδικά προβλήματα της σχολικής μονάδας...*».*

3.3. Εφημερίες

Σύμφωνα με τις οδηγίες της εγκυκλίου 176151/ΓΔ4/11.11.2019, «Οι εφημερίες υπάγονται στα υποχρεωτικά καθήκοντα των εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν την ευθύνη της επιτήρησης και της προστασίας των μαθητών... ανάλογα με τις χωροταξικές ιδιαιτερότητες των σχολικών μονάδων και τα ειδικά χαρακτηριστικά τους...». Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 και 3 της ΥΑ Φ3/160/Γ1/187/1997 - ΦΕΚ 170/Β/06.03.1997, «... Υπεύθυνος για την επιτήρηση των μαθητών μέσα στην τάξη είναι ο εκπαιδευτικός που διδάσκει τη συγκεκριμένη ώρα... δίνεται προτεραιότητα στην επιτήρηση και τη μέριμνα για την προστασία και τη σωματική ακεραιότητα των μαθητών... (οι εφημερεύοντες εκπ/κοι) επιτηρούν τους μαθητές στα διαλείμματα κατανέμοντας μεταξύ των τους χώρους, ώστε να υπάρχει παντού επίβλεψη...».

3.4. Πλαίσιο Οργάνωσης Σχολικής Ζωής – Συμβούλιο Τμήματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 της ΥΑ 79942/ΓΔ4 /2019 - ΦΕΚ 2005/31.05.2019 τ. Β', «Δράσεις για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου: 1. Σε κάθε σχολείο ο ΣΔ αποφασίζει τη λήψη των μέτρων που θεωρεί απαραίτητα για την οργάνωση της σχολικής ζωής... Για τον σκοπό αυτό μπορεί να αποφασιστεί η συνεργασία με υπευθύνους υποστηρικτικών δομών ή με κοινωνικές υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης και η εφαρμογή κατάλληλων προγραμμάτων εντός του σχολείου... σε συνεργασία με τις μαθητικές κοινότητες προχωρά στην κατάρτιση ή τροποποίηση ενός πλαισίου κανόνων για την καλύτερη οργάνωση της σχολικής ζωής... Το Συμβούλιο Τμήματος... συζητεί και εισηγείται στον ΣΔ θέματα που σχετίζονται με την παιδαγωγική αντιμετώπιση των μαθητών/τριών του τμήματος, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους».

3.5. Σύμβουλος Σχολικής Ζωής

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 του Ν4692/2020 – ΦΕΚ 111/Α/12.06.2020, «4. Ο Σύμβουλος Σχολικής Ζωής παρεμβαίνει, καθοδηγεί και ενημερώνει μαθητές, γονείς και κηδεμόνες σε θέματα παιδαγωγικής αντιμετώπισης ζητημάτων σε τομείς που απασχολούν τη σχολική μονάδα... βρίσκεται σε άμεση και διαρκή επικοινωνία με τους μαθητές της ευθύνης του, τον ΣΔ, όπως επίσης τους γονείς και κηδεμόνες. Ενεργεί όποτε αυτό του ζητηθεί, αλλά και με δική του πρωτοβουλία, εφόσον υποπέσει στην αντίληψή του κατάσταση η οποία χρήζει ιδιαίτερης αντιμετώπισης. Στο πλαίσιο επιτέλεσης του έργου του, συνεργάζεται με τις υποστηρικτικές δομές και δύναται να ζητήσει τη συνδρομή

τους για την αντιμετώπιση μεμονωμένων περιστατικών ή ειδικών περιπτώσεων, όπως και να παραπέμψει τον χειρισμό τους αρμοδίως σε αυτές ή στον ΣΔ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους».

3.6. Μαθητικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 & 5 της ΥΑ 23613/6/Γ2/4094/Γ2/23.09.1986 - ΦΕΚ 619/Β/25.09.1986 τ. Β' όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με την ΥΑ Γ2/336/29.01.1991 (ΦΕΚ 66/Β/14.02.1991), «...Σε κάθε σχολείο ΔΕ θεσμοθετείται η συνέλευση όλων των μαθητών του σχολείου... Πειθαρχικά: ...Σε περιπτώσεις που δημιουργείται πρόβλημα από τη συμπεριφορά μαθητή/τριας στο σχολείο, ανεξάρτητα και πέρα από τη διαδικασία επιβολής ποινών... η γενική συνέλευση της μαθητικής κοινότητας συνέρχεται έκτακτα με πρωτοβουλία του συμβουλίου της κοινότητας, συζητάει το θέμα και εισηγείται τον τρόπο αντιμετώπισής του στο σύλλογο των καθηγητών που έχει και την ευθύνη της τελικής απόφασης».

3.7. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Σχολικών Μονάδων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν4692/2020 – ΦΕΚ 111/Α/12.06.2020, «1. Κάθε σχολική μονάδα οφείλει... να έχει εγκεκριμένο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της... συντάσσεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και με τη συμμετοχή όλων των μελών του ΣΔ, των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, καθώς και εκπροσώπου του οικείου Δήμου. Στις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης... συμμετέχει και το Προεδρείο του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου».

3.8. Χρήση Κινητών τηλεφώνων και ηλεκτρονικών συσκευών

Σύμφωνα με την εγκύκλιο Φ.25/103373/Δ1/22.06.2018 του Υπουργείου Παιδείας, «... 1) Οι μαθητές δεν επιτρέπεται να έχουν στην κατοχή τους κινητά τηλέφωνα εντός του σχολικού χώρου... και οποιαδήποτε άλλη ηλεκτρονική συσκευή ή παιχνίδι που διαθέτει σύστημα επεξεργασίας εικόνας και ήχου εντός του σχολικού χώρου».

3.9. Δημοσίευση φωτογραφιών και βίντεο μαθητών/τριών

Σύμφωνα με την εγκύκλιο Φ.25/103373/Δ1/22.06.2018 του Υπουργείου Παιδείας

ας, «...Οι φωτογραφίες αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα...η επεξεργασία και κατά συνέπεια η ανάρτηση, η αποθήκευση σε ψηφιακά μέσα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων (οι κηδεμόνες των μαθητριών-μαθητών) έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Ο ν. 2472/1997 αντικαταστάθηκε με το ν. 4624/2019 (ΦΕΚ 137/Α/29.08.2019).

3.10. Παιδαγωγικά μέτρα και Ενέργειες Παιδαγωγικού χαρακτήρα

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 της ΥΑ 79942/ΓΔ4 /2019 - ΦΕΚ 2005/31.05.2019 τ. Β΄, «1. Ο ΣΔ έχει την παιδαγωγική ευθύνη να προβαίνει σε ενέργειες και να εφαρμόζει πρακτικές για τη δημιουργία στο σχολείο του κλίματος που απαιτείται για την υλοποίηση των στόχων της εκπαίδευσης ...και να αναγνωρίζουν την ανάγκη τήρησης των κανόνων... Στις περιπτώσεις των μαθητών/τριών που δε βελτιώνουν τη συμπεριφορά τους ο ΣΔ ουσών προβαίνει στη λήψη μέτρων... επιβάλλονται εφόσον κρίνεται ότι τα παιδαγωγικά μέτρα που έχουν ήδη εφαρμοστεί δεν έχουν φέρει αλλαγή της στάσης του/της μαθητή/τριας ή αν πρόκειται για σοβαρή παρέκκλιση, έστω και μεμονωμένη...».

3.11. Υπηρεσιακά βιβλία

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 & 6 της ΥΑ 79942/ΓΔ4 /2019 - ΦΕΚ 2005/31.05.2019 τ. Β΄, «Τα τηρούμενα από τα Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, Επαγγελματικά Λύκεια, Γυμνάσια ΕΑΕ, Λύκεια ΕΑΕ, Εν.Ε.Ε.Γν.Λ και Ε.Ε.Ε.ΕΚ. επίσημα βιβλία είναι... Ημερολόγιο Λειτουργίας Σχολείου, στο οποίο καταγράφονται καθημερινά, περιληπτικά ...τα σημαντικότερα γεγονότα που σχετίζονται με τη λειτουργία του σχολείου...Βιβλίο Καταγραφής Ενεργειών Υποστήριξης Εύρυθμης Λειτουργίας... στο οποίο εκτός από τα Παιδαγωγικά Μέτρα...καταγράφονται και οι ενέργειες παιδαγωγικού χαρακτήρα...εφόσον αφορούν συγκεκριμένους/ες μαθητές/τριες και κρίνεται απαραίτητο από τον/τη Διευθυντή/ντρια του σχολείου ή το Συμβούλιο Τμήματος».

3.12. Συλλογικός Προγραμματισμός Εκπαιδευτικού Έργου και Ομάδες Δράσεων Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 33 του Ν4692/2020 – ΦΕΚ 111/Α/12.06.2020 «1. ... ο Διευθυντής κάθε σχολικής μονάδας συγκαλεί σε ειδική συνεδρίαση τον ΣΔ για να προβεί σε προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου και σχεδιασμό συλλογικών δράσεων και ερευνητικών διαδικασιών. ... Στον προγραμματισμό... εντάσσονται δράσεις που σχετίζονται ενδεικτικά με τη

λειτουργία και την ενίσχυση του παιδαγωγικού ρόλου του ΣΔ, με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών σε διδακτικά και παιδαγωγικά ζητήματα, με τη σχολική ζωή και την ενεργότερη συμμετοχή των μαθητών, ... το ψυχολογικό κλίμα ... με τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών και την τήρηση των κανόνων της σχολικής ζωής».

4. Κριτική ανάλυση της μελέτης περίπτωσης - Συζήτηση

4.1. Ανάδειξη προβληματικών

Μέσα από την ανάλυση του σεναρίου και την περιγραφή της μελέτης περίπτωσης εντοπίζονται ποικίλες προβληματικές οι οποίες αντικατοπτρίζουν τις ελλείψεις σε ό,τι αφορά στην ευρύτερη λειτουργία της σχολικής μονάδας και σε δεξιότητες ετοιμότητας και διαχείρισης κρίσεων από μέρους του προσωπικού και περιγράφονται ακολούθως.

Επίβλεψη: Το περιστατικό εκδηλώθηκε σε χώρο εντός του σχολικού κτιρίου την ώρα του διαλείμματος και σε χώρο που δεν υπήρχε κάποιο μέλος του ΣΔ να επιβλέπει τα παιδιά.

Διερεύνηση: Το γεγονός ότι το σχολείο δεν γνώριζε την ύπαρξη του βιντεοσκοπημένου υλικού επισημαίνει την απουσία ενδεδειγμένης διερεύνησης του γεγονότος από την οποία θα μπορούσαν να συλλεχθούν πολύτιμες πληροφορίες και να προληφθούν παρόμοια περιστατικά.

Επικοινωνία με γονείς: Από τον τρόπο που αντέδρασαν οι γονείς των εμπλεκόμενων μαθητών/τριων («έξαλλοι») αναδεικνύεται η έλλειψη αποτελεσματικής επικοινωνίας και δημιουργίας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ αυτών και του σχολείου. Η αντιμετώπιση ενός τόσο σοβαρού περιστατικού (χρήση βίας και έκθεση ανηλίκου στο διαδίκτυο) απαιτεί λεπτούς και άμεσους χειρισμούς με ψυχραιμία και σε πνεύμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας/αλληλοϋποστήριξης.

Τήρηση κανόνων: Η χρήση λεκτικής και σωματικής βίας μεταξύ των μαθητών/τριών και η μετέπειτα έκθεση αυτών στο διαδίκτυο αναδεικνύει πως το σχολείο δεν έχει επικοινωνήσει τους κανόνες λειτουργίας του σχολικού περιβάλλοντος ειδικά σε τόσο σοβαρά ζητήματα με σωστό και συστημικό τρόπο αφού οι μαθητές/τριες δεν κατανοούν τη σοβαρότητα των πράξεων τους.

Στάση διδασκόντων/ουσών: Από τη στάση των μελών του προσωπικού φαίνεται ότι δεν έχουν αντιληφθεί τη σημαντικότητα του ρόλου και των ευθυνών τους στη βέλτιστη λειτουργία του σχολείου. Είναι προφανές ότι είτε δεν διαθέτουν τις δεξιότητες εκείνες οι οποίες τους/τις καθιστούν ικανούς/ές να επεξεργάζονται και να αξιολογούν πληροφορίες του περιβάλλοντος ώστε να αντιληφθούν την επικινδυνότητα να μείνει κάποιο παιδί μόνο του (αφού

μάλιστα έχει δηλώσει ασθενής) ή αποποιούνται τις όποιες προσωπικές ευθύνες έχουν οι οποίες μάλιστα απορρέουν από το ρόλο τους, μετακυλινώντας τις στους/στις συναδέλφους τους.

4.2. Προτάσεις

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η πρόληψη σε κάθε έκφανση της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής κάθε ανθρώπου είναι ύψιστης σημασίας, πόσο μάλλον στο σχολικό περιβάλλον το οποίο ως «ανοικτό σύστημα» αλληλοεπιδρά με το εξωτερικό του περιβάλλον προς την επίτευξη του βασικού του σκοπού που είναι η ολοκληρωμένη ψυχοσωματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών/τριών.

Η πρόληψη και επίλυση παρόμοιων περιστατικών απαιτεί σωστή πλαισίωση και στόχευση σε επιτυχής βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες λύσεις μέσω μιας σειράς βημάτων τα οποία θα υποστηρίξουν πολυδιάστατα τη λειτουργία του σχολείου επιτρέποντας σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να επιτελέσουν αποτελεσματικά το έργο τους.

4.2.1. Ενέργειες πριν το συμβάν

Η οργάνωση και η εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας απαιτεί μια σειρά από διαδικασίες και δράσεις οι οποίες κάθε άλλο παρά τυποποιημένες μπορούν να χαρακτηριστούν, τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο τάξεων, όταν μάλιστα αφορούν σε ενέργειες που θα διασφαλίσουν την προστασία όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Εμπλοκή των γονέων/κηδεμόνων: Θεωρώντας πολύ σημαντική τη συνεργασία με τις οικογένειες των παιδιών που φοιτούν αφού το περιβάλλον του σχολείου είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους, η συστηματική διοργάνωση ενημερωτικών συγκεντρώσεων των γονέων/κηδεμόνων των μαθητών/τριών είναι καίριας σημασίας για την ορθή εφαρμογή παιδαγωγικών κατευθύνσεων σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες του σχολείου. Η γονεϊκή εμπλοκή σε διαδικασίες του σχολείου σε πνεύμα δημοκρατικότητας και συνεργασίας και κατ' επέκταση η ενδυνάμωση των σχέσεών τους με αυτό κρίνονται σημαίνουσας βαρύτητας για τη διαμόρφωση υποστηρικτικού περιβάλλοντος μάθησης εντός και εκτός σχολείου και την υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών.

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας: Η σύνταξη/επικαιροποίηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της σχολικής μονάδας, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της είναι μια διαδικασία στην

οποία η ουσιαστική εμπλοκή όλων των μερών της σχολικής κοινότητας είναι μείζονος σημασία. Η ενεργός συμμετοχή όλων σε αυτή αφενός συνεισφέρει στην ανάδειξη καίριων σημείων από κάθε οπτική και αφετέρου δημιουργεί σε όλους/ες τους συμμετέχοντες αίσθημα ευθύνης και δέσμευσης. Η εστίαση σε κανόνες που αφορούν στη χρήση κινητών συσκευών και μέσων βιντεοσκόπησης όπως και στη λήψη και δημοσίευση φωτογραφιών και βίντεο στο διαδίκτυο χωρίς τη συναίνεση του/της/των υποφαινόμενου/ης/ων θα τονίσει τη σημασία της τήρησης αυτών για τη δημιουργία και τη διατήρηση θετικού κλίματος στη σχολική μονάδα. Η σπουδαιότητα της ύπαρξης εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας σχολικής μονάδας έγκειται στο ότι θα συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός παιδαγωγικού κλίματος, που θα διασφαλίζει την καλή συνεργασία των μελών της σχολικής κοινότητας, καθώς αυτά θα γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Συμβόλαιο τάξης: Για τους/τις μαθητές/τριες ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας αντιμετωπίζεται ως μια τυπική διαδικασία χωρίς να αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα του ρόλου τους στη συνδιαμόρφωσή του. Η σύνταξη σταθερών κανόνων σε επίπεδο τάξης θα ενισχύσει την υπευθυνότητά τους και θα προάγει θετικές στάσεις/συμπεριφορές οδηγώντας στην κατανόηση της αξία της δέσμευσης. Από την αρχή του σχολικού έτους είναι σημαντικό να αφιερωθεί ο απαιτούμενος χρόνος στη διαδικασία κατάρτισης και σύνταξης του συμβολαίου τάξης ή σχολείου (πχ δεκάλογος του/της μαθητή/τριας) ώστε να υπηρετούνται οι πραγματικές σχέσεις των μαθητών/τριών και των μελών του προσωπικού. Η υιοθέτηση αυτής της πρακτικής εκπαιδεύει όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες στη διαπραγμάτευση, στην επίλυση συγκρούσεων και στη λήψη και υλοποίηση αποφάσεων σε ένα πλαίσιο αποτελεσματικής επικοινωνίας. Βοηθά ιδιαίτερα τους/τις μαθητές/τριες να προετοιμαστούν για την εργασιακή και κοινωνική τους προσαρμογή κατανοώντας ότι στις σχέσεις των ανθρώπων υπάρχουν πάντοτε κανόνες που απαιτούν αυτοπειθαρχία, αυτονομία, με αλληλεξάρτηση ώστε να γίνονται υπεύθυνοι πολίτες κι αυτό σε ένα πλαίσιο διαφάνειας, ακεραιότητας και αμοιβαιότητας (Σακκάς & Μπαρδάνης, 2012).

Θεσμοί της σχολικής μονάδας: Στις παραπάνω ενέργειες καταλυτικός είναι ο ρόλος του Συμβούλου Σχολικής Ζωής, ο οποίος καθοδηγεί και ενημερώνει μαθητές/τριες, γονείς και κηδεμόνες σε θέματα παιδαγωγικής αντιμετώπισης ζητημάτων, του Συμβουλίου τμήματος και των Μαθητικών Κοινοτήτων, αφού θέματα που δημιουργούνται από τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών μέσα στο σχολείο αφορούν το σύνολο αυτών και πρέπει να αντιμετωπίζονται και από τους/τις ίδιους/ες με υπευθυνότητα και σεβασμό προς τους κανόνες λειτουργίας. Η εισήγηση τρόπων αντιμετώπισης περιστατικών από μέρος της μαθητικής κοινότητας θα ενισχύσει δεξιότητες διερεύνησης και λήψης

απόφασης αυτών μέσω δημοκρατικών διαδικασιών συζήτησης και διαλόγου.

Εφημερίες: Το θέμα της επιτήρησης των μαθητών/τριών πρέπει να αντιμετωπιστεί με πλήρη συνείδηση της ευθύνης του προσωπικού. Αρκετές σχολικές μονάδες το αντιμετωπίζουν ως τυπική διαδικασία που καθορίζεται από τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης και του ΣΔ, το οποίο σημαίνει πως δεν αντιλαμβάνονται τις ευθύνες οι οποίες απορρέουν από τη μη ορθή τήρηση και εφαρμογή του και πόσο σημαντική είναι η μέριμνα για τη προστασία της σωματικής ακεραιότητας και της ασφάλειας των παιδιών. Ειδικά η ώρα του διαλείμματος χρήζει δέουσας προσοχής και πέραν από την κατανομή των εφημερευόντων/ουσών στους χώρους ώστε να υπάρχει παντού επίβλεψη, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και ζητήματα όπως ασθένεια μαθητή/τριας, ορίζοντας κάποιο χώρο επιτήρησης εντός σχολικού κτιρίου ο οποίος θα χρησιμοποιείται σε παρόμοιες περιπτώσεις και στον οποίο θα υπάρχει πάντα κάποιος/α εφημερευών/ουσα ακόμα και αν δεν υπάρχουν παιδιά... σχεδόν πάντα κάτι προκύπτει!

Όλα τα παραπάνω θέματα άπτονται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία των καθηκόντων και τον αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης και του ΣΔ κάθε σχολικής μονάδας και ρυθμίζονται στο πρακτικό του ΣΔ.

4.2.2. Ενέργειες κατά τη διάρκεια του συμβάντος

Σε κάθε περίπτωση, οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί η σχολική μονάδα κατά την εκδήλωση παρόμοιων περιστατικών οφείλουν να πραγματοποιηθούν χωρίς καμία καθυστέρηση.

Άμεση παρέμβαση: Αρχικά, θεωρείται δεδομένη η άμεση παρέμβαση μελών του προσωπικού του σχολείου για τη διακοπή του βίαιου επεισοδίου και την αποσυμφόρηση κάθε έκρυθμης κατάστασης.

Διερεύνηση περιστατικού: Η διεύθυνση πρέπει να διερευνήσει άμεσα τα αίτια της συμπεριφοράς των μαθητών/τριών και να διασταυρώσει τα γεγονότα συγκεντρώνοντας πληροφορίες από όλους/ες όσους/ες έλαβαν γνώση με κάθε τρόπο του περιστατικού.

Έκτακτη συνεδρίαση ΣΔ: Συγκαλείται έκτακτη συνεδρίαση ΣΔ για την αξιολόγηση κατάλληλων παιδαγωγικών μέτρων για όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες μαθητές/τριες. Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα του περιστατικού (εκδήλωση βίας και έκθεση ανηλίκου στο διαδίκτυο) δεν προτείνεται η προφορική παρατήρηση ή/και η επίπληξη. Το σχολείο οφείλει να επιδείξει μηδενική ανοχή σε κάθε είδους βία.

Ατομικές συναντήσεις με μαθητές/τριες: Κάθε μαθητής/τρια καλείται χωριστά στο γραφείο της Διεύθυνσης και μετά από συζήτηση σε ό,τι αφορά στη

προσωπική του/της ευθύνη και στους λόγους για τους οποίους αυτή η συμπεριφορά του/της επηρεάζει την ασφάλεια όλων των μαθητών/τριών, του/της ανακοινώνεται η απόφαση του ΣΔ για τα παιδαγωγικά μέτρα που αποφασίστηκαν για τον/την ίδιο/α.

Ενημέρωση γονέων: Παρουσία του/της μαθητή/τριας ενημερώνονται οι γονείς του/της εξηγώντας σε αυτούς όσο πιο αναλυτικά και σε πνεύμα υποστήριξης τους λόγους για τους οποίους το σχολείο κινήθηκε προς αυτή τη κατεύθυνση, δίνοντάς τους ταυτόχρονα τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με το παιδί τους, προσέλευσης στο σχολείο την ίδια μέρα προκειμένου να συζητήσουν από κοντά το θέμα που προέκυψε ή ό,τι άλλο μπορεί να τους κάνει να νιώσουν ότι το σχολείο είναι δίπλα τους.

Καταγραφή αποφάσεων ΣΔ: Για την έκτακτη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου συντάσσεται πρακτικό στο οποίο αναφέρονται οι παράμετροι του θέματος που συζητήθηκαν και καταγράφονται οι αποφάσεις που λήφθηκαν.

Ενημέρωση υπηρεσιακών βιβλίων και πληροφοριακών συστημάτων: Όλες οι παράμετροι του περιστατικού όπως προέκυψαν από τη διερεύνηση και οι ενέργειες του σχολείου αποτυπώνονται στο Ημερολόγιο Σχολικής Ζωής και στο Βιβλίο Καταγραφής Ενεργειών Υποστήριξης Εύρυθμης Λειτουργίας ενημερώνοντας ταυτόχρονα και τα αντίστοιχα πεδία στο πληροφοριακό σύστημα myschool.

4.2.3. Ενέργειες μετά το συμβάν

Η εμφάνιση περιστατικών βίαιων συμπεριφορών σε ένα σχολικό περιβάλλον, είναι ένα πρώτο σημάδι προς την κατεύθυνση του ότι το σχολείο δεν εξυπηρετεί τους γνωστικούς και κοινωνικοποιητικούς ρόλους του, ενώ παράλληλα αδυνατεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας των παιδιών. Επιτυχία ενός σχολείου είναι να παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης στα παιδιά προασπίζοντας τα δικαιώματά τους με κάθε τρόπο, και βασικές ενέργειες στις οποίες οφείλει σε πρώτο στάδιο να προβεί είναι:

Ανίχνευση κενών στη λειτουργία του σχολείου: Το πρώτο και πιο σημαντικό βήμα προς τη διασφάλιση του ρόλου του που οφείλει να κάνει το σχολείο είναι να εντοπίσει «κενά» στη λειτουργία του τα οποία επέτρεψαν στις συνθήκες αυτές να δημιουργηθούν και οι οποίες με τη σειρά τους οδήγησαν στην εκδήλωση μη αποδεκτών συμπεριφορών.

Επαναπροσδιορισμός του τρόπου επιτήρησης: Εξίσου απαραίτητη είναι η επαναξιολόγηση των σχολικών χώρων και προσθήκη επιπλέον εφημερευότων/ουσών στα σημεία που κρίνεται αναγκαίο για ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη εποπτεία σε όλους τους χώρους.

Ειδικά προγράμματα/συζητήσεις/εργαστήρια: Θεωρώντας ότι η εκδήλωση του προαναφερθέντος περιστατικού είναι μεμονωμένη περίπτωση, μία από τις δράσεις που μπορεί να προβεί η σχολική μονάδα αξιοποιώντας και το θεσμό του συμβούλου σχολικής ζωής, είναι η πραγματοποίηση ειδικών συζητήσεων/εργαστηρίων/προγραμμάτων (Προγράμματα Συνεκπαίδευσης, Σχολικών Δραστηριοτήτων) για την εκπαίδευση των μαθητών/τριών στον σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων κατά την χρήση του διαδικτύου και την αποφυγή της άσκησης κάθε είδους βίας, δράσεις οι οποίες μπορούν να υποστηριχτούν πολύπλευρα και μέσω υλοποίησης Σχεδίου Δράσης στο πλαίσιο του Συλλογικού Προγραμματισμού του Έργου της Σχολικής μονάδας.

Συνεργασία με υποστηρικτές δομές: Για τον παραπάνω σκοπό μπορεί η σχολική μονάδα να συνεργαστεί με υπευθύνους υποστηρικτικών δομών της Δ.Ε. ή με κοινωνικές υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, εμπλέκοντας με αυτόν τον τρόπο την ευρύτερη σχολική κοινότητα.

Σύνδεση ειδικών προγραμμάτων με Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Η εκπαίδευση των μαθητών/τριών σε θέματα κοινωνικά αποδεκτών συμπεριφορών μέσω δραστηριοτήτων που προάγουν τη βιωματική μάθηση της συνύπαρξης με το «διαφορετικό» και την καταπολέμηση κάθε μορφής επιθετικών εκφράσεων/διακρίσεων είναι μείζονος σημασίας. Σε συνδυασμό με την ανάπτυξη διαθεματικών προγραμμάτων, συνδεδεμένων με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, για την προαγωγή της ψυχικής υγείας αυτών, θα ενισχυθεί το αίσθημα της συνεργασίας και της αλληλοκατανόησης μεταξύ τους, αποτρέποντας την εκδήλωση ανεπιθύμητων συμπεριφορών.

Συμβολή θεσμοθετημένων οργάνων σχολείου στην τήρηση κανόνων: Σε ό,τι αφορά στον επαναπροσδιορισμό των μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης πριν την εφαρμογή τους και στην εφαρμογή προγραμμάτων, θα πρέπει να σχεδιαστούν σε διαφορετικά επίπεδα όπως στο πλαίσιο της τάξης (ενσωμάτωση μέτρων στα μαθήματα), στο πλαίσιο του μαθητικού πληθυσμού (στο σύνολο της λειτουργίας), στο επίπεδο των εκπαιδευτικών/του ΣΔ, στο πλαίσιο της οικογένειας (δημιουργία «συμμαχιών» με γονείς), κ.α. Η σαφής επικοινωνία και η επανάληψη των κανόνων σε τακτά χρονικά διαστήματα είναι ουσιώδης, σε συνδυασμό με την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία θα συμβάλλουν στην κατανόησή τους. Οι συναντήσεις υπενθύμισης κανόνων και σχεδιασμένα εργαστήρια με «μελέτες περίπτωσης παρεκκλίνουσων συμπεριφορών εντός και εκτός σχολείου» κατάλληλες για το μαθητικό πληθυσμό αδιαμφισβήτητα θα ενισχύσουν δεξιότητες διαχείρισης συγκρούσεων προς ομότιμους ώστε τα μέλη της μαθητικής κοινότητας να αναγνωρίσουν την προσωπική τους ευθύνη και τη σημαντικότητα του ρόλου τους στη λειτουργία του σχολείου.

Κουτί Διαμεσολάβησης: Εκτιμώντας ταυτόχρονα πόσο σημαντικό είναι για τα παιδιά να έχουν λόγο χωρίς να νιώθουν ότι εκτίθενται, μια ιδιαίτερα αποτελεσματική πρακτική είναι η χρήση «Κουτιού Διαμεσολάβησης». Ένα «κουτί-γραμματοκιβώτιο» μπορεί να τοποθετηθεί σε επιλεγμένο χώρο του σχολείου (π.χ. έξω από το γραφείο του ΣΔ, στο χώρο ανακοινώσεων των μαθητών/τριών) σε διακριτικό σημείο που να μη φαίνεται άμεσα ποιο παιδί ρίχνει μέσα το σημειώμά του, για άντληση ανώνυμων ή/και επώνυμων πληροφοριών που μπορεί να οδηγήσουν στην εκδήλωση βίαιων περιστατικών. Ιδανικά, θα μπορούσε στη σχολική μονάδα να εφαρμόζεται πρόγραμμα Διαμεσολάβησης ώστε οι μαθητές/τριες να έχουν ενεργό ρόλο στην επίλυση ζητημάτων που προκύπτουν μεταξύ τους.

Συνεργασία με οικογένεια: Η παρότρυνση στους γονείς/μέλη της ευρύτερης οικογένειας για την ενεργή συμμετοχή τους στη σχολική ζωή των παιδιών τους και τη συνεργασία τους με το εκπαιδευτικό και υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου μπορεί να συμβάλλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην επίτευξη των στόχων του σχολείου. Μια δράση που προτείνεται (και σε συνεργασία με άλλες σχολικές κοινότητες) είναι η διοργάνωση και υλοποίηση επιμορφωτικών συναντήσεων για τους γονείς σε απογευματινές ώρες για συμβουλευτική καθοδήγηση και συζήτηση σε θέματα bullying και ενδοσχολικής βίας, ενδοοικογενειακής βίας, χρήση ασφαλούς διαδικτύου, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών, σύνδεση σχολείου και οικογένειας, και άλλα θέματα που μπορεί να τους προβληματίζουν από εξειδικευμένους επιστήμονες σε συνεργασία με τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.

Επιμόρφωση προσωπικού: Η στοχευμένη επιμόρφωση των μελών του ΣΔ για την έγκαιρη αναγνώριση και την αποτελεσματική διαχείριση τέτοιου είδους φαινομένων ειδικότερα μέσω ενδοσχολικών επιμορφώσεων, οι οποίες μπορούν να εστιαστούν στις πραγματικές ανάγκες του προσωπικού (π.χ. βιωματικά εργαστήρια για την πρόληψη & αντιμετώπιση φαινομένων σχολικού εκφοβισμού και ρατσισμού, τη διαχείριση συγκρούσεων-κρίσεων στη σχολική μονάδα, την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης, της ενσυναίσθησης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, τις τεχνικές διαπραγμάτευσης και συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων).

Σύμβουλος Σχολικής Ζωής: Η εμπλοκή του Συμβούλου Σχολικής Ζωής σε όλες τις παραπάνω ενέργειες είναι καταλυτική. Για την αντιμετώπιση ζητημάτων που απασχολούν τη σχολική μονάδα και τη σχολική κοινότητα και που εκτείνονται και στην κοινωνία, δύναται μέσα από οργανωμένες κοινωνικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις και δράσεις να συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης των μαθητών/τριών οι οποίες θα διευκολύνουν την προσέγγιση, συνεργασία και τη γεφύρωση τυχόν διαφορών μεταξύ των συνομηλίκων.

5. Επίλογος

Τα περιστατικά σχολικής βίας δεν είναι μεμονωμένα και αποκομμένα από την ευρύτερη κοινωνία. Το κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας μέσα από τον δικό του ρόλο είναι υπεύθυνο για την ομαλή λειτουργία του σχολείου μέσα σε κλίμα συνεργασίας και τα προβλήματα που προκύπτουν χρειάζεται να αντιμετωπίζονται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στη βάση ειλικρινούς και ισότιμης συνεργασίας.

Η υιοθέτηση καλών πρακτικών που υποστηρίζουν τα δικαιώματα των παιδιών, την αλληλεγγύη και τη φιλία, την ενεργητική εμπλοκή των μελών του ΣΔ και τη διάδραση με τους γονείς και την ευρύτερη σχολική και τοπική κοινότητα θα συμβάλλει στη διασφάλιση θετικού κλίματος. Η δυναμική της ομάδας, η ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών, η ενεργητική συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, η ανάπτυξη μεθόδων αυτοπροστασίας τους και η δημοκρατική διακυβέρνηση του σχολείου αξιολογούνται ως ιδιαίτερα σημαντικές πρωτοβουλίες. Τα μέλη του προσωπικού πρέπει να προωθούν τη συνεργατικότητα, να συνομιλούν και να προάγουν την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών/τριών, επιδεικνύοντας υποστηρικτική συμπεριφορά και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής της σχολικής κοινότητας, διαπαιδαγωγώντας τους αυριανούς πολίτες προκειμένου να είναι ικανοί/ές να προστατεύουν αποτελεσματικά τον εαυτό τους από κάθε είδους βίαιη συμπεριφορά και να συμβάλλουν στην αποτροπή αυτών και στην αναζήτηση ειρηνικής επίλυσης διαφορών σε ποικίλα περιβάλλοντα της ζωής τους. Ένα είναι σίγουρο... κάθε περίπτωση είναι διαφορετική και δεν υπάρχουν έτοιμες και γρήγορες λύσεις!

Βιβλιογραφία

- Woudstra, M. H., van Rensburg, E. J., Visser, M., & Jordaan, J. (2018). Learner-to-teacher bullying as a potential factor influencing teachers' mental health. *South African Journal of Education*, 38(1), 1–10.
- Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Ανακτήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2023 από https://www.dpa.gr/dedomena_allwn
- Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ Φ.25/103373/Δ1/22.06.2018, «Χρήση Κινητών Τηλεφώνων και Ηλεκτρονικών Συσκευών στις σχολικές μονάδες».
- Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ 176151/ΓΔ4/11.11.2019, «Εφημερίες».
- Νόμος 4624/2019, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστα-

- σία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 137/Α/29.08.2019).
- Νόμος 4692/2020, Αναβάθμιση του Σχολείου και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 111/Α/12.06.2020).
- Νόμος 4823/2021, Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 136/Α/03.08.2001).
- ΠΔ 79/2017, Οργάνωση και λειτουργία νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 109/Α/01.08.2017).
- Σακκάς, Δ., & Μπαρδάνης, Γ. (2012). Συμβόλαιο στην τάξη. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Τόμος Δ'. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2023 από http://e-learning.sch.gr/pluginfile.php/85093/mod_resource/content/1/sxeseis_sxolikh_taxh_2.pdf
- Υπ. Απόφαση 23613/6/Γ2/4094//23.09.1986, Κανονισμός λειτουργίας μαθητικών κοινοτήτων, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 619/Β/25.09.1986).
- Υπ. Απόφαση 79942/ΓΔ4/2019, Εγγραφές, μετεγγραφές, φοίτηση και θέματα οργάνωσης της σχολικής ζωής στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 2005/Β/31.05.2019).
- Υπ. Απόφαση Γ2/336/29.01.1991, Κανονισμός λειτουργίας των μαθητικών κοινοτήτων, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 66/Β/14.02.1991).
- Υπ. Απόφαση Φ3/160/Γ1/187/1997, Έλεγχος φοίτησης και επιτήρηση μαθητών - Εφημερίες εκπαιδευτικών, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ170/Β/06.03.1997).
- Υπ. Απόφαση Φ353.1/324/105657/Δ1/08.10.2002, Καθορισμός Καθηκόντων - Αρμοδιοτήτων Προϊσταμένων Εκπαίδευσης, Διευθυντών - Υποδιευθυντών, Συλλόγου Διδασκόντων, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 1340/Β/16.10.2002).

Abstract

This paper examines a case of school violence as an educational tool, where three children are involved in a brawl, with one of them recording and publishing

the incident on the internet. The analysis focuses on the various perspectives of those involved, revealing problematic aspects in managing the incident. Through a thorough review of existing legislation, actions are proposed for the school to take (before, during, and after the event), aiming for a comprehensive approach to prevent and manage similar incidents. This contributes to creating and maintaining a safe school environment suitable for the holistic development of all students.

Key-words: school violence, school actions, crisis prevention

Ιωάννα Ε. Σταθοπούλου

Μαθηματικός, PhD & MSc Ειδική Αγωγή,
ΜΑ Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική
Ανδρέα Δημητρίου 94, Καισαριανή 161 21
Τηλ.: 6944143293, 2107626768
E-mail: istathop@gmail.com, istathopo@sch.gr